

zulk een *Spiel* voorkomen worden? Dat kon, doordat men met de geheime agent de afspraak maakte dat hij op bepaalde willekeurige vragen (bijvoorbeeld: 'hoe heette de kat van je buurvrouw in Soerabaja?') het juiste, in Australië bekende antwoord gaf – of dat antwoord juist was, konden de Japanners niet controleren. Uit dit hoofdstuk zal nog blijken dat inderdaad zulk een *security-check* in het zendverkeer met Java bij één gelegenheid (de enige) effectief is gebleken.

★

De eerste opleiding van de geheime agenten vond plaats in Melbourne: voorzover zij moesten zenden, werden zij er geschoold in het gebruik van de *NEI-set* en voorts volgden zij allerlei algemene lessen hoe zij zich als geheim agent te gedragen hadden. Een deel van hun voorlichting werd van begin '43 af gegeven door van der Plas die er vooral naar streefde, de geheime agenten de nodige kennis bij te brengen over de levensgewoonten in het inheemse deel van de Indische samenleving en over de Islam. Aspirant-geheime agenten woonden aanvankelijk in Melbourne niet geïsoleerd – zij waren er in een gewone kazerne ondergebracht: uit *security-oogpunt* een minder juiste beslissing.

Bij gebleken geschiktheid van een kandidaat werd de opleiding voortgezet in Cairns (daar kwamen later alle aspirant-geheime agenten van de aanvang af terecht), waar Egerton Mott in een landhuis onder de naam *Z-Experimental Station* een soort school had opgericht die door een Britse majoor werd geleid. Hier werden de aspirant-agenten o.m. allerlei gevechtstechnieken bijgebracht – voorzover nodig leerden zij er ook omgaan met de wapens en de sabotagemiddelen die hun zouden worden meegegeven. Ook kregen zij instructies voor het toedienen van bepaalde pillen, waarmee zij personen, uit wier omgeving zij zich onontdekt wilden verwijderen, een tijdlang konden verdoven of zelfs konden doden – hulpmiddelen waren dat, welke Egerton Mott uit de *SOE*-magazijnen in Engeland had laten komen. Van specifieke training voor de omstandigheden die men in Nederlands-Indië zou aantreffen, was evenwel in Cairns in '42 nog geen sprake. Ook het oefenen in het land liet toen nog veel te wensen over.

Hoeveel voor Nederlands-Indië bestemde geheime agenten waren er in '42 in Cairns?

Egerton Mott en Quéré begonnen er met diegenen uit de eerste dertig kandidaten die Quéré bij het begin van zijn nieuwe taak had uitgezocht.